



WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Agnieszka Niewiadomska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jarosława Szuberta,
w sprawie **D. M.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 5 września 2024 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 30 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 52/23,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie
z dnia 31 października 2022 r., sygn. akt II K 46/20,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania;**
- 2. zwraca oskarżonemu opłatę od kasacji.**

Andrzej Tomczyk Dariusz Świecki Paweł Wiliński

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z 31 października 2022 r., sygn. akt II K 46/20, uznał oskarżonego D. M. za winnego popełnienia czynów zarzuconych mu aktem oskarżenia, z tym iż przyjął, że działał on w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 1.686.000 zł, tj. występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., i za to na mocy art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego i pełnomocników oskarżycieli posiłkowych, wyrokiem z 30 maja 2023 r., sygn. akt II AKa 52/23, zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że wymierzoną karę obniżył do 2 lat pozbawienia wolności, zaś w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca D. M., zaskarżając go w całości. Zarzucił on:

I. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k. poprzez rozpoznanie apelacji w składzie Sądu, w którym uczestniczyły osoby nieuprawnione do orzekania w Sądzie Okręgowym w II instancji, albowiem zostały powołane na urząd sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz innych ustaw, co prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i dotyczy składu Sędziowskiego w osobie K. W.;

oraz

II. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, których treści nie ma potrzeby przytaczać z uwagi na ograniczenie rozpoznania kasacji do zarzutu podniesionego w punkcie I kasacji.

Formułując wskazane zarzuty, skarżący wniósł o:

„1. uchylenie zaskarżonego wyroku i zmienionego nim wyroku Sądu pierwszej instancji i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów popełnionych na szkodę pokrzywdzonych (...);

ewentualnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania;”

ewentualnie - z tzw. daleko idącej ostrożności procesowej - wniósł o:

„3. uchylenie zaskarżonego wyroku i zmienionego nim wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.”

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

W toku rozprawy kasacyjnej adw. P. R. wносиła o uwzględnienie kasacji, w szczególności części dotyczącej możliwości wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Z kolei prokurator nie dopatrywał się ewentualnych błędów w orzekaniu ze względu na możliwość wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej oraz wnosił o nieuwzględnienie kasacji obrońcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę D. M. kasacja okazała się skuteczna, gdyż z jej powodu doszło do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. O takim rozstrzygnięciu zdecydowało stwierdzenie przez Sąd Najwyższy wystąpienia na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka jednoznacznie wskazuje na to, że problem niezależności i właściwej kompozycji sądów, w składzie których zasiadają osoby przedstawione do powołania na stanowisko sędziego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3) ma charakter systemowy.

Problematyka nabiera szczególnego wymiaru co do sędziów, których kariery, m.in. w strukturze sądownictwa powszechnego były nietypowe o tyle, że awanse do sądów wyższych instancji lub na stanowiska funkcyjne miały bezprecedensowo szybki charakter.

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela w pełni wywody zawarte w uzasadnieniach wyroków w sprawach rozpoznawanych już przed tym Sądem w odniesieniu do Sędzi K.W., ujawnionych w toku rozprawy kasacyjnej: III KK 109/23, III KK 60/23 oraz III KK 239/23, III KK 295/23, III KK 40/23, III KK 463/23, III KK 292/24. Powstały one w oparciu o chronologię kariery Sędzi K.W. po 2015 r. i szczegółowo omówione realia jej ścieżki awansowej.

Przytoczone okoliczności w pełni przekonują, że działalność Sędzi K. W., w ocenie Sądu Najwyższego postrzegana jest przez pryzmat jej „niezwykłej” w ostatnich kilku latach kariery sędziowskiej. W wyniku bowiem podpisania w grudniu 2017 r. list poparcia dla niektórych sędziów kandydujących do składu tworzonej wówczas Krajowej Rady Sądownictwa (w tym ówczesnej Prezes Sądu Okręgowego w K., członka, a następnie Przewodniczącej obecnej Krajowej Rady Sądownictwa), droga do uzyskania awansu uległa znacznemu przyspieszeniu. W okresie od 28 grudnia 2017 r. do 1 lutego 2020 r., a następnie na czas nieokreślony, Sędzia K.W. była delegowana do orzekania w Sądzie Apelacyjnym w [...]. 15 stycznia 2018 r. została powołana do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Okręgowego w K., a 1 października 2020 r. (jeszcze w trakcie delegacji) powołano ją do pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w [...]. Wreszcie – 4 lutego 2021 r. została powołana do pełnienia urzędu sędziego Sądu Apelacyjnego w [...].

Wskazuje to na jej wpływ na przeprowadzane działania nominacyjne we wskazanym okresie, zdecydowanie odbiegające od typowej drogi obejmowania stanowisk w wymiarze sprawiedliwości, jak również na obdarzenie jej przez kierownictwo Ministerstwa Sprawiedliwości dużym zaufaniem.

Dostrzegalne związki z Krajową Radą Sądownictwa oraz Ministerstwem Sprawiedliwości, a przede wszystkim akceptacja bezprawnych działań związanych z tzw. reformami sądownictwa powodują swoisty dysonans. Nie można wszakże wskazywać, iż sąd jest niezależny i bezstronny, gdy członek jego składu zawdzięcza swoją pozycję w strukturach wymiaru sprawiedliwości bliskim, bezkrytycznym relacjom z władzą wykonawczą czy ustawodawczą. Wobec tego, że każdy obserwator wymiaru sprawiedliwości może dostrzec, iż ścieżka awansu zawodowego sędziego zależna jest od zbieżności jego postępowania z oczekiwaniami władzy, nie jest dopuszczalne jednoczesne uznanie, że w innej sferze aktywności, w tym orzekaniu, te zbieżności zupełnie znikają.

W tej sytuacji, tak jak i w wypadku wcześniej przeprowadzonych testów, i w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że okoliczności, w jakich Sędzia Sądu Apelacyjnego w [...] K.W. została powołana na kolejne stanowisko sędziowskie, mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności od czynników zewnętrznych składu sądu utworzonego z jej udziałem, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy wykonawczej. Sąd taki był zatem nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zaprezentowana ocena postępowania Sędzi poddanej testowi nie kwestionuje jej kwalifikacji i umiejętności zawodowych, predestynujących ją – być może – do zajmowania najwyższych stanowisk w wymiarze sprawiedliwości. Rzecz jednak w tym, że postępując w ustalony sposób, aprobowała niekonstytucyjne procedury, więcej – uczestniczyła w nich nie tylko zgłaszając swoją kandydaturę, ale aktywnie działając na rzecz osób ubiegających się o objęcie stanowisk w nowotworzonej Krajowej Radzie Sądownictwa. Sama zaś wykorzystywała tę sytuację, w części prokurowaną osobiście, do zajmowania stanowisk kierowniczych w sądownictwie powszechnym. Zaś w dążeniu do ich obejmowania nie wzbudziło w niej najmniejszej refleksji i nie powstrzymało jednoznaczne w swej wymowie orzecznictwo, zarówno

Sądu Najwyższego, jak i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka czy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W zaistniałej sytuacji, potwierdzającej wystąpienie wskazanej bezwzględnej przesłanki odwoławczej, zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do ponownego rozpoznania. Wszak zadania sądów nie można sprowadzać tylko do kontroli przestrzegania prawa przez obywateli. Jak słusznie podkreślił to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 8 listopada 2023 r., sygn. akt III KK 239/23, „głównym zadaniem sądów jest (...) kontrola przestrzegania praw obywatelskich przez Państwo i jego funkcjonariuszy. Funkcji tej nie da się realizować bez zachowania niezawisłości i przekonania obywateli, że sprawujące wymiar sprawiedliwości sądy są rzeczywiście bezstronne.”

W związku z tym rozstrzygnięciem przedwczesne byłoby rozpoznanie przez Sąd Najwyższy zarzutów podniesionych w kasacji, których problematyka – poza oczywiście apelacją obrońcy – nie powinny znikać z pola widzenia w ponowionym postępowaniu apelacyjnym, prowadzonym w składzie sądu spełniającym wymagania przewidziane w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Andrzej Tomczyk Dariusz Świecki Paweł Wiliński

[PGW]

[ms]